

Правління Національного банку України

ПОСТАНОВА

17 вересня 2015 року

м. Київ

№ 615

Про затвердження Положення про застосування
Національним банком України стандартних інструментів
регулювання ліквідності банківської системи

Відповідно до статей 6, 7, 15, 25, 42 та 56 Закону України “Про Національний банк України”, статті 66 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, з метою вдосконалення стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи Правління Національного банку України **постановляє:**

1. Затвердити Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи (далі – Положення), що додається.

2. Визнати такими, що втратили чинність:

постанову Правління Національного банку України від 30 квітня 2009 року № 259 “Про затвердження Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 06 травня 2009 року за № 410/16426;

постанову Правління Національного банку України від 04 травня 2011 року № 134 “Про внесення змін до Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 24 травня 2011 року за № 627/19365;

пункт 2 постанови Правління Національного банку України від 18 листопада 2011 року № 413 “Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України”, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 09 грудня 2011 року за № 1423/20161;

постанову Правління Національного банку України від 25 січня 2012 року № 21 “Про внесення змін до Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 09 лютого 2012 року за № 194/20507;

постанову Правління Національного банку України від 19 червня 2012 року № 249 “Про внесення змін до Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 22 червня 2012 року за № 1029/21341;

постанову Правління Національного банку України від 17 жовтня 2012 року № 429 “Про внесення змін до Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 08 листопада 2012 року за № 1883/22195;

постанову Правління Національного банку України від 05 липня 2013 року № 271 “Про внесення змін до Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 25 липня 2013 року за № 1235/23767;

постанову Правління Національного банку України від 30 вересня 2013 року № 394 “Про затвердження Змін до Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 09 жовтня 2013 року за № 1728/24260;

постанову Правління Національного банку України від 04 грудня 2013 року № 491 “Про регулювання Національним банком України ліквідності банків України”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 10 грудня 2013 року за № 2089/24621;

постанову Правління Національного банку України від 27 січня 2014 року № 33 “Про внесення зміни до постанови Правління Національного банку України від 04 грудня 2013 року № 491”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 30 січня 2014 року за № 182/24959;

постанову Правління Національного банку України від 28 лютого 2014 року № 110 “Про регулювання Національним банком України ліквідності банків України”, зареєстровану в Міністерстві юстиції України 13 березня 2014 року за № 353/25130;

постанову Правління Національного банку України від 18 вересня 2014 року № 582 “Про внесення зміни до Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України”;

пункт 1 постанови Правління Національного банку України від 27 листопада 2014 року № 752 “Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України”;

постанову Правління Національного банку України від 25 грудня 2014 року № 854 “Про внесення зміни до Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України”;

постанову Правління Національного банку України від 15 січня 2015 року № 26 “Про внесення зміни до Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України”;

постанову Правління Національного банку України від 22 січня 2015 року № 46 “Про внесення змін до Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України”;

пункт 3 постанови Правління Національного банку України від 21 травня 2015 року № 332 “Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України”;

постанову Правління Національного банку України від 03 липня 2015 року № 432 “Про внесення зміни до Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України”;

постанову Правління Національного банку України від 30 липня 2015 року № 493 “Про внесення змін до Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України”;

постанову Правління Національного банку України від 20 серпня 2015 року № 552 “Про внесення зміни до Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України”.

3. Департаменту управління ризиками (Будник І. М.) протягом місяця після набрання чинності цією постановою затвердити та довести до відома банків розпорядчий акт Національного банку з питань визначення справедливої вартості активів (майна).

4. Департаменту інформаційних технологій (Нагорнюк В. В.) протягом двох місяців після набрання чинності цією постановою внести з урахуванням вимог Положення відповідні зміни до програмно-технологічного забезпечення “КредЛайн2”, “СертЛайн2” та Системи автоматизації процесів банківської та фінансово-господарської діяльності Національного банку України та провести тестові випробування.

5. Департаменту відкритих ринків (Пономаренко С. В.) довести зміст цієї постанови до відома банків України для використання в роботі.

6. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування, крім пунктів 1 та 2 цієї постанови, які набирають чинності з 01 грудня 2015 року.

7. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на заступника Голови Національного банку України Чурія О.Є.

Голова

В. О. Гонтарева

Інд. 40

Аркуш погодження з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку додається.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України
17 вересня 2015 року № 615

Положення
про застосування Національним банком України стандартних
інструментів регулювання ліквідності банківської системи

Розділ I. Загальні положення

Глава 1. Предмет застосування та терміни

1. Це Положення розроблено відповідно до статей 6, 7, 25, 42 та 56 Закону України “Про Національний банк України”, Законів України “Про банки і банківську діяльність”, “Про цінні папери та фондовий ринок”, “Про депозитарну систему України”, з метою застосування Національним банком України (далі – Національний банк) монетарних інструментів під час управління грошово-кредитним ринком шляхом регулювання ліквідності банківської системи.

2. У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

1) гранична процентна ставка – найнижча процентна ставка, що встановлюється Національним банком під час проведення процентного тендера з підтримання ліквідності, за якою задовольняються заявки банків на участь в цьому тендері або найвища процентна ставка, що встановлюється Національним банком під час проведення процентного тендера з розміщення депозитних сертифікатів, за якою задовольняються заявки банків на участь у цьому тендері;

2) депозитний сертифікат Національного банку (далі – депозитний сертифікат) – це один з монетарних інструментів, що є борговим зобов’язанням Національного банку у формі записів на рахунках у системи кількісного обліку СЕРТИФ (з іменною ідентифікацією власників на підставі реєстру власників),

який свідчить про розміщення в Національному банку коштів банків та їх право на отримання внесеної суми і процентів після закінчення встановленого строку;

3) депозитний сертифікат овернайт – боргове зобов'язання Національного банку, яке свідчить про розміщення банком коштів за оголошеною процентною ставкою в Національному банку на термін до наступного робочого дня і є інструментом постійного доступу, спрямованим на поглинання надлишкової ліквідності банку;

4) інструменти постійного доступу – оперативне підтримання Національним банком ліквідності банків шляхом надання кредитів овернайт або оперативне вилучення Національним банком ліквідності банків шляхом розміщення депозитних сертифікатів овернайт;

5) кількісний тендер – тендер, на якому Національний банк наперед установлює ціну (процентну ставку), за якою банки можуть одержати кредити рефінансування або розмістити в Національному банку кошти. Сума коштів, що пропонується для рефінансування або для розміщення, може оголошуватися або не оголошуватися;

б) коригуючий коефіцієнт – це коефіцієнт, множення якого на справедливую вартість наданих банком активів (майна) для забезпечення виконання зобов'язання за кредитом або операцією прямого репо (основна сума кредиту/операції та проценти/процентний дохід за увесь строк операції) дорівнює максимальному обсягу підтримання ліквідності банку під ці активи (майно);

7) кредит овернайт – кредит, який надається банку Національним банком за оголошеною процентною ставкою на термін до наступного робочого дня і є інструментом постійного доступу, спрямованим на підтримання ліквідності банку;

8) кредит рефінансування – кредит, що надається банку шляхом проведення кількісного або процентного тендера з підтримання ліквідності банків;

9) обсяг заставлених активів (майна) – обсяг активів (майна), за рахунок яких Національний банк має право задовольнити свої вимоги за операціями з рефінансування в повному обсязі, уключаючи суму кредиту, проценти за увесь строк користування ним та неустойку, і який визначається множенням справедливої вартості заставлених активів (майна) на коригуючий коефіцієнт;

10) операції з власними борговими зобов'язаннями – операції Національного банку з розміщення, обігу та погашення депозитних сертифікатів;

11) операція прямого репо – це кредитна операція між Національним банком та банком з купівлі Національним банком державних облігацій України з портфеля банку (далі – перша частина операції репо) з одночасним зобов'язанням банку здійснити зворотну купівлю (викуп) цих державних облігацій України (далі – друга частина операції репо) за обумовленою ціною на обумовлену дату;

12) позабіржовий ринок – ринок з необмеженою кількістю учасників, на якому правила здійснення договорів з купівлі/продажу цінних паперів та вирішення спірних питань регулюються законодавством України;

13) процентні витрати за операцією прямого репо – це витрати продавця державних облігацій України в разі здійснення операції прямого репо, які визначаються як різниця між ціною зворотної купівлі (викупу) державних облігацій України і ціною їх продажу;

14) процентний дохід за операцією прямого репо – це дохід, який отримує покупець державних облігацій України в разі здійснення операції прямого репо, що визначається як різниця між ціною зворотної купівлі (викупу) державних облігацій України та ціною їх купівлі;

15) процентний тендер – тендер, під час оголошення якого банки у своїх заявках до Національного банку зазначають ціну (процентну ставку), за якою вони погоджуються одержати кредит рефінансування або розмістити кошти. Сума коштів, що пропонується для рефінансування або для розміщення, може оголошуватися або не оголошуватися;

16) операції з рефінансування банків – операції з надання банкам кредитів у встановленому Національним банком порядку;

17) система кількісного обліку СЕРТИФ – це комп'ютеризована дворівнева (Національний банк і банки) система, що обслуговує розміщення, обіг, облік та погашення депозитних сертифікатів;

18) строк прямого репо – це строк у календарних днях між датами виконання першої та другої частин операції прямого репо;

19) сума вкладу – установлена депозитним сертифікатом вартість одного депозитного сертифіката, зазначена та оголошена в умовах його розміщення;

20) тендер з підтримання ліквідності банків – це механізм, який передбачає надання Національним банком кредитів рефінансування банкам, що потребують підтримання ліквідності;

21) тендер з розміщення депозитних сертифікатів – це механізм, через який банки розміщують у Національному банку тимчасово вільні кошти згідно з визначеними умовами;

22) ціна зворотної купівлі (викупу) – це сума коштів, яка сплачується продавцем відповідно до другої частини операції прямого репо на дату зворотної купівлі (викупу) за відповідні державні облігації України;

23) ціна купівлі – це сума коштів, яка сплачується покупцем відповідно до першої частини операції прямого репо на дату купівлі за отримані від продавця державні облігації України.

Інші терміни та поняття, які вживаються в цьому Положенні, застосовуються в значеннях, визначених законодавством України, у тому числі нормативно-правовими актами Національного банку.

Глава 2. Основні положення застосування стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи

3. Національний банк використовує стандартні інструменти регулювання ліквідності банківської системи з метою виконання цілей та завдань, визначених законодавством України та Основними засадами грошово-кредитної політики, залежно від ситуації на грошово-кредитному ринку.

4. Національний банк здійснює регулювання ліквідності банківської системи в межах визначених монетарних параметрів та в обсягах, які потрібні для їх збалансування та управління грошово-кредитним ринком, шляхом застосування таких стандартних інструментів:

1) операції з рефінансування (кредити овернайт, кредити рефінансування);

2) операції прямого репо;

3) операції з власними борговими зобов'язаннями;

4) операції з державними облігаціями України.

5. Національний банк розміщує на сторінці Офіційного інтернет-представництва Національного банку України (далі – Офіційне інтернет-представництво) повідомлення про проведення активних та пасивних операцій Національного банку, установлення процентних ставок за ними та розмір коригуючих коефіцієнтів.

6. Національний банк установлює для банків однакові умови регулювання їх ліквідності та здійснює підтримку ліквідності банків, які не визнані такими,

що проводять ризикову діяльність, що загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку, і не віднесено до категорії проблемних або неплатоспроможних.

7. Національний банк може прийняти рішення про підтримання ліквідності банку шляхом проведення відповідних операцій з рефінансування та операцій прямого репо, якщо банк має банківську ліцензію та дотримується таких основних вимог:

1) структура власності банку відповідає встановленим Національним банком вимогам щодо її прозорості;

2) банк має генеральну ліцензію на здійснення валютних операцій (вимагається в разі надання в заставу за кредитом іноземної валюти);

3) банк за всіма кредитами, наданими Національним банком та операціями прямого репо, не має простроченої заборгованості (основна сума кредиту, проценти за користування ним) та несплаченої пені;

4) банк уклав з Національним банком генеральний кредитний договір та/або генеральний договір репо.

8. Національний банк проводить з банками операції з власними борговими зобов'язаннями з метою вилучення коштів з обігу.

9. Національний банк укладає з банками за операціями, визначеними в цьому Положенні, генеральні договори та/або договори. Невід'ємними частинами генеральних договорів є заявки банків на проведення відповідних операцій та повідомлення Національного банку про задоволення цих заявок (у повному обсязі або частково).

10. Обсяг наданих банку Національним банком коштів за операціями з рефінансування (крім кредиту овернайт) та коштів за операціями прямого репо, у тому числі з урахуванням поданої заявки, не повинен перевищувати 50 процентів розміру регулятивного капіталу банку, розрахованого за даними балансу на останню звітну дату.

11. Базовою кількістю днів для нарахування процентів/процентного доходу та неустойки за операціями, визначеними в цьому Положенні, вважається фактична кількість днів у місяці/році.

12. Національний банк розпорядчими актами має право встановлювати технічний порядок проведення операцій з банками, який передбачає терміни виконання операцій, послідовність дій підрозділів Національного банку та банків, зразки генеральних договорів, інших договорів та документів, що

свідчать про проведення операцій, а також залежно від ситуації на грошово-кредитного ринку:

- 1) частоту звернень банків до Національного банку за видами інструментів рефінансування;
- 2) максимальний розмір надання кредиту овернайт;
- 3) розмір коригуючих коефіцієнтів;
- 4) граничний рівень зменшення обсягу заставлених активів (майна);
- 5) додаткові вимоги до банків, які беруть участь у позачергових тендерах.

13. Національний банк для забезпечення виконання зобов'язань за операціями рефінансування приймає в заставу визначені ним активи (майно) і здійснює операції прямого репо за справедливою вартістю, порядок визначення якої встановлюється Національним банком, а також ураховує можливу зміну справедливої вартості заставлених активів (майна) із застосуванням коригуючих коефіцієнтів.

14. Розмір коригуючих коефіцієнтів, який застосовується під час проведення операції з рефінансування та операції прямого репо, не змінюється до виконання банком зобов'язань перед Національним банком за такою операцією.

15. Національний банк здійснює перевірку активів (майна), які пропонуються банком для забезпечення виконання зобов'язань за операціями з рефінансування або є предметом прямого репо, щодо обтяжень у Державному реєстрі обтяжень рухомого майна та вносить до Державного реєстру обтяжень рухомого майна відомості про обтяження/припинення обтяження активів (майна) за кредитами рефінансування та операціями прямого репо.

16. Національний банк ініціює дострокове виконання банком зобов'язань за кредитом рефінансування та/або операцією прямого репо в разі настання хоча б однієї з таких умов:

1) виявлення фактів надання банком недостовірної інформації (у т. ч. звітної), яка мала вплив на прийняття рішення щодо надання кредиту рефінансування/проведення операції прямого репо та щодо повноважень осіб, які від імені банку підписують усі документи, що подаються банком до Національного банку відповідно до цього Положення;

2) не приведення банком у відповідність до встановлених вимог обсягу заставлених активів (майна) за кредитом рефінансування [у разі зменшення їх справедливої вартості з урахуванням коригуючих коефіцієнтів нижче, ніж

установлений граничний рівень зменшення обсягу заставлених активів (майна)] до суми коштів кредиту;

3) невиконання банком умов генерального кредитного договору/генерального договору репо, у тому числі щодо вчасної сплати процентів та платежів за операцією рефінансування/прямого репо;

4) отримання інформації про виявлення ознак щодо здійснення банком ризикової діяльності, що загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку;

5) віднесення банку до категорії проблемних.

17. Усі документи, що подаються до Національного банку відповідно до цього Положення, підписуються керівником банку і головним бухгалтером або уповноваженими ними особами.

Документи, що подаються за допомогою програмно-технологічного забезпечення, надсилаються з використанням електронного цифрового підпису уповноважених осіб, які відповідальні за подання цих документів до Національного банку.

Документи в документарній формі за потреби засвідчуються відбитком печатки банку.

Розділ II. Операції з рефінансування банків

Глава 3. Загальні умови проведення операцій з рефінансування банків

18. Національний банк здійснює операції з рефінансування банків шляхом надання банкам кредитів до наступного робочого дня (кредити овернайт) та кредитів рефінансування шляхом проведення тендерів із підтримання ліквідності банків строком до 14 днів та строком до 90 днів.

19. Національний банк здійснює операції з рефінансування банків відповідно до укладених з банками генеральних кредитних договорів та забезпечує проведення їх за допомогою програмно-технологічного забезпечення.

20. Національний банк залежно від ситуації на грошово-кредитному ринку може приймати рішення щодо взяття однорідної або змішаної (декілька видів) застави для забезпечення виконання зобов'язань за кредитом рефінансування.

21. Обсяг предмета застави за операціями з рефінансування визначається виходячи із суми кредиту, процентів за весь строк користування кредитом, з

урахуванням коригуючих коефіцієнтів, що визначаються для кожного виду активу (майна), який надається в заставу.

22. Національний банк здійснює операції з рефінансування банків за процентною ставкою, яка є не нижчою, ніж облікова ставка Національного банку, і не підлягає коригуванню протягом строку користування кредитом.

23. Для нарахування процентів строк користування кредитом овернайт та кредитом рефінансування починається з дня надходження коштів на кореспондентський рахунок банку і закінчується в день, який передує даті повернення коштів.

24. Національний банк за наданими кредитами рефінансування здійснює контроль та перевірку заставлених активів (майна), а саме їх знецінення відповідно до нормативно-правових актів Національного банку, а в разі зменшення їх обсягу нижче, ніж установлений граничний рівень зменшення обсягу заставлених активів (майна), вимагає від банків приведення у відповідність обсягу заставлених активів (майна) до суми одержаного кредиту рефінансування і процентів за строк користування ним або часткового дострокового погашення кредиту рефінансування пропорційно обсягу зменшення заставлених активів (майна).

Глава 4. Порядок надання кредитів овернайт

25. Національний банк надає банкам кредити овернайт під заставу державних облігацій України (крім облігацій зовнішньої державної позики України) або депозитних сертифікатів.

Національний банк залежно від ситуації на грошово-кредитному ринку визначає вид застави кредиту овернайт.

26. Національний банк щоденно засобами системи електронної пошти Національного банку (далі – електронна пошта) та на сторінці Офіційного інтернет-представництва оголошує банкам процентну ставку та вид застави за кредитом овернайт на наступний робочий день.

27. Державні облігації України та депозитні сертифікати, які беруться в заставу за кредитом овернайт, мають перебувати у власності банку та не бути обтяженими будь-якими іншими зобов'язаннями, крім зобов'язань перед Національним банком за операціями з рефінансування та операціями прямого репо, строк виконання яких припадає на день надання кредиту овернайт.

Строк погашення державних облігацій України, що приймаються в заставу за кредитом овернайт, має наставати не раніше ніж через два робочих дні після строку повернення кредиту овернайт.

Строк погашення депозитних сертифікатів, що приймаються в заставу за кредитом овернайт, має наставати не раніше наступного робочого дня після дати погашення кредиту.

28. Кредит овернайт надається за умови блокування державних облігацій України на рахунках у депозитарії Національного банку або депозитних сертифікатів у системі кількісного обліку СЕРТИФ у встановленому порядку.

29. Банк у разі потреби підтримання ліквідності може протягом будь-якого робочого дня тижня до визначеного часу подати до Національного банку заявку на одержання кредиту овернайт. Подані банками заявки перевіряються на відповідність дотримання вимог цього Положення. Заявки, які не пройшли перевірки, відхиляються.

Заявки, які надійшли пізніше визначеного часу, не приймаються, за винятком причин технічного характеру.

30. Національний банк на підставі генерального кредитного договору, заявки банку та повідомлення про задоволення заявки банку на одержання кредиту овернайт забезпечує перерахування банку коштів за наданим кредитом овернайт.

Глава 5. Порядок надання кредитів рефінансування

31. Національний банк надає банкам кредити рефінансування шляхом проведення кількісного або процентного тендера з підтримання ліквідності банків. Повідомлення про проведення кількісного або процентного тендера з підтримання ліквідності банків надсилається щотижня засобами системи електронної пошти та розміщується на сторінці Офіційного інтернет-представництва.

32. Тендери з підтримання ліквідності банків проводяться щотижня з такою періодичністю: три тижні підряд – надання кредитів рефінансування строком до 14 днів; один тиждень – надання кредитів рефінансування строком до 90 днів.

33. Національний банк у кінці року оголошує графік проведення тендерів з підтримання ліквідності банків на наступний рік з розміщенням цієї інформації на сторінці Офіційного інтернет-представництва.

Національний банк залежно від ситуації на грошово-кредитному ринку та стану ліквідності банків може змінювати періодичність і черговість проведення тендерів з підтримання ліквідності банків, а також оголошувати позачергові тендери з підтримання ліквідності банків, про які банкам повідомляється за допомогою засобів системи електронної пошти та на сторінці Офіційного інтернет-представництва.

34. Національний банк надає кредити рефінансування лише під заставу визначених ним активів (майна), які відповідають вимогам Національного банку та перебувають у власності банку-позичальника і не обтяжені будь-якими іншими зобов'язаннями, крім зобов'язань перед Національним банком за операціями з рефінансування та операціями прямого репо, строк виконання яких, у тому числі і дострокове, настає в день проведення тендера.

35. Предметом застави за кредитами рефінансування можуть бути такі види активів (майна):

1) державні облігації України (облігації внутрішньої державної позики України, облігації зовнішньої державної позики України, цільові облігації внутрішньої державної позики України);

2) депозитні сертифікати;

3) іноземна валюта (долари США, євро, англійські фунти стерлінгів, швейцарські франки, японські єни);

4) облігації міжнародних фінансових організацій.

36. Строк погашення державних облігацій України та облігацій міжнародних фінансових організацій, що приймаються в заставу за кредитами рефінансування, має наставати не раніше ніж через два робочих дні після строку погашення кредиту рефінансування.

37. Строк погашення депозитних сертифікатів, що приймаються в заставу за кредитами рефінансування, має наставати не раніше наступного робочого дня після дати погашення кредиту рефінансування.

38. Національний банк може надати кредит рефінансування під заставу іноземної валюти, розміщеної банком на рахунку Національного банку як гарантійний депозит без сплати процентів за таким депозитом.

39. Національний банк, виходячи із ситуації на грошово-кредитному ринку, у повідомленні про проведення тендера з підтримання ліквідності банків визначає згідно з переліком, зазначеним у пункті 35 цієї глави, види активів (майна), що прийматимуться в заставу за кредитами рефінансування під час проведення цього тендера.

40. Банк, який потребує підтримання своєї ліквідності, може подати до Національного банку за допомогою засобів відповідного програмно-технологічного забезпечення заявку на участь у тендері з підтримання ліквідності банків, яка має містити перелік активів (майна), що пропонується банком у заставу за кредитом рефінансування, без подальшого внесення до неї

будь-яких змін. Банк може подати декілька заявок на участь у процентному тендері з підтримання ліквідності банків із зазначенням різних процентних ставок та неоднакових переліків активів (майна), запропонованих банком у заставу.

41. Заявки, які надійшли пізніше встановленого для участі в тендері з підтримання ліквідності банків часу, не приймаються, за винятком причин технічного характеру.

42. Розподіл обсягу коштів, які пропонуються для проведення кількісного тендера з підтримання ліквідності банків, здійснюється відповідно до поданих заявок на участь у цьому тендері до вичерпання суми, запропонованої на цей тендер. Якщо запропонованої на кількісний тендер з підтримання ліквідності банків суми недостатньо для задоволення всіх заявок банків, то кошти за оголошеною ціною розподіляються між усіма банками пропорційно до поданих заявок. Обсяг кредиту рефінансування округлюється до цілого.

43. Банки за умови проведення Національним банком процентного тендера з підтримання ліквідності банків самостійно пропонують процентну ставку з точністю до двох знаків після коми, за якою вони погоджуються одержати кошти, але не нижчу, ніж облікова ставка Національного банку.

Заявки на участь у процентному тендері з підтримання ліквідності банків задовольняються відповідно до зниження запропонованої в них процентної ставки, починаючи з найвищої, і надалі поступово до закінчення запропонованого обсягу коштів, які пропонуються для проведення процентного тендера або досягнення граничної процентної ставки, або задоволення всіх заявок банків.

44. Якщо два або кілька учасників процентного тендера з підтримання ліквідності банків пропонують однакову процентну ставку (у тому числі і ту, що збігається з граничною процентною ставкою), а обсяг запропонованих коштів, що залишився, недостатній для задоволення всіх заявок банків з однаковою процентною ставкою, то кошти пропорційно розподіляються між цими банками. Обсяг кредиту округлюється до цілого.

45. Один банк не може одержати більше ніж 50 процентів обсягу коштів, запропонованих на тендері з підтримання ліквідності банків.

46. У разі часткового задоволення заявок банків на участь у тендері з підтримання ліквідності банків кількість кожного коду випуску цінних паперів/сума іноземної валюти, запропонованих у заставу за кредитом, пропорційно перераховується та округлюється до цілого, про що повідомляється банк-позичальник.

47. Результати проведеного тендера з підтримання ліквідності банків повідомляються банкам, які брали в ньому участь, та розміщуються на сторінці Офіційного інтернет-представництва.

48. Національний банк на підставі генерального кредитного договору, заявки банку на участь у проведенні тендера з підтримання ліквідності банків та повідомлення про задоволення заявок на участь у тендері з підтримання ліквідності банків (у повному обсязі або частково) забезпечує перерахування банку коштів за наданим кредитом рефінансування.

49. Перерахування коштів банкам, що надали в заставу за кредитом рефінансування державні облигації України, забезпечується Національним банком з одночасним блокуванням цих цінних паперів у порядку, установленому законодавством.

Перерахування коштів банкам, що надали в заставу за кредитом рефінансування депозитні сертифікати, здійснюється Національним банком за умови блокування депозитних сертифікатів у системі кількісного обліку СЕРТИФ у встановленому порядку.

Перерахування коштів банкам, що надали в заставу за кредитом рефінансування облигації міжнародних фінансових установ, які відповідно до законодавства обслуговуються Центральним депозитарієм цінних паперів, забезпечується після отримання Національним банком інформації про блокування цих цінних паперів на користь Національного банку у визначеній кількості.

Перерахування коштів банкам, що надали в заставу за кредитом рефінансування іноземну валюту, забезпечується після отримання Національним банком копії SWIFT-повідомлення або виписки з рахунку Національного банку про перерахування на гарантійний депозит у Національному банку іноземної валюти у визначеному розмірі.

50. Банк може достроково повністю або частково повернути кредит рефінансування і проценти за користування ним, повідомивши про це Національний банк.

Національний банк у разі часткового дострокового погашення банком заборгованості за кредитом рефінансування здійснює часткове вивільнення предмета застави за кредитом за умови дотримання обсягу заставлених активів (майна), достатнього для задоволення вимог Національного банку в повному обсязі зобов'язань за кредитом, що залишився.

Розділ III. Операції прямого репо

Глава 6. Загальні умови проведення операцій прямого репо

51. Національний банк проводить з банками операції прямого репо, які є нерегулярним стандартним інструментом, спрямованим на підтримку ліквідності банків у разі неочікуваних коливань ліквідності.

52. Національний банк проводить операції прямого репо з державними облигаціями України на підставі укладеного з банком генерального договору репо. Операції прямого репо здійснюються Національним банком без переходу права власності на державні облигації України.

53. Операції прямого репо можуть здійснюватися лише з тими державними облигаціями України, які перебувають у власності банку, не обтяжені будь-якими зобов'язаннями та строк погашення яких має наставати не раніше ніж через два робочі дні після дати їх зворотної купівлі.

54. Національний банк здійснює операції прямого репо на визначений строк, але не більше ніж на 90 календарних днів.

55. Національний банк за операцією прямого репо враховує ризики можливої зміни справедливої вартості державних облигацій України, які є предметом операції прямого репо та застосовує коригуючі коефіцієнти.

Глава 7. Проведення операцій прямого репо

56. Банк, що має намір здійснити операцію прямого репо, може подати до Національного банку заявку щодо проведення операції прямого репо, у якій пропонує умови щодо строку проведення операції прямого репо, її обсягу, цінних параметрів (процентної ставки, яка використовується для визначення ціни зворотного продажу державних облигацій України), кількості та коду (міжнародного ідентифікаційного номера) державних облигацій України, інших параметрів.

Процентний дохід/витрати є обумовленим та фіксованим на час проведення операції прямого репо.

За операцією прямого репо ціною купівлі Національним банком державних облигацій України є їх справедлива вартість з урахуванням коригуючих коефіцієнтів. Ціна зворотної купівлі (викупу) банком державних облигацій України залежить від ціни, визначеної в першій частині операції прямого репо та процентного доходу, що розраховується за процентною ставкою, яка залежить від строку операції прямого репо, доходності за державними облигаціями України, облікової ставки Національного банку, процентних ставок за кредитами на міжбанківському ринку, середньозваженої процентної ставки за кредитами рефінансування під заставу державних облигацій України, які діяли у відповідному періоді.

57. Учасники операцій прямого репо здійснюють ці операції за рахунками в цінних паперах відповідно до нормативно-правових актів з питань депозитарної та клірингової діяльності.

58. Операція прямого репо, яка здійснюється між банком та Національним банком, є кредитною операцією і обліковується за рахунками бухгалтерського обліку згідно з економічною суттю операції відповідно до нормативно-правових та розпорядчих актів Національного банку з питань бухгалтерського обліку.

59. Перерахування коштів банкам за операцією прямого репо забезпечується Національним банком з одночасним блокуванням державних облігацій України в порядку, установленому законодавством.

60. Банк може достроково здійснити другу частину операції репо, повідомивши про це Національний банк.

Розділ IV. Операції Національного банку з депозитними сертифікатами

Глава 8. Загальні умови проведення операцій з депозитними сертифікатами

61. Національний банк здійснює операції з власними борговими зобов'язаннями шляхом розміщення депозитних сертифікатів у формі записів на рахунках у системі кількісного обліку СЕРТИФ з іменною ідентифікацією власників на підставі реєстру власників системи кількісного обліку СЕРТИФ.

62. Умовами для подання банком заявок на участь у проведенні операції з розміщення депозитних сертифікатів овернайт та на участь у тендерах із розміщення депозитних сертифікатів є:

1) укладення генерального договору за операціями з розміщення депозитних сертифікатів Національного банку;

2) своєчасне та в повному обсязі формування та зберігання банком обов'язкових резервів;

3) відсутність простроченої заборгованості за усіма кредитами, наданими Національним банком та операціями прямого репо.

Для банків, у яких Національний банк поновив банківський нагляд на підставі рішення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб про припинення повноважень куратора цього Фонду у зв'язку з приведенням діяльності банку у відповідність до вимог банківського законодавства України щодо дотримання нормативів капіталу та ліквідності, перевірка дотримання вимоги стосовно забезпечення своєчасного і в повному обсязі формування обов'язкових резервів здійснюється, починаючи з періоду утримання банком обов'язкових резервів, установленого після поновлення Національним банком банківського нагляду.

Для окремих тендерів із розміщення депозитних сертифікатів можуть установлюватися додаткові обмеження щодо їх потенційних власників.

63. Розрахунки за депозитними сертифікатами здійснюються лише в безготівковій формі в національній валюті України.

64. Умови розміщення, максимальна або мінімальна сума заявки від банку, сума вкладу, строк (крім депозитних сертифікатів овернайт), на який розміщується депозитний сертифікат, визначаються залежно від ситуації, що склалася на грошово-кредитному ринку в період оголошення про проведення операції з розміщення депозитних сертифікатів овернайт/тендера з розміщення депозитних сертифікатів.

65. Процентна ставка за депозитним сертифікатом залежить від строку розміщення депозитного сертифіката, облікової ставки Національного банку, процентних ставок за депозитами на міжбанківському кредитному ринку.

66. Для нарахування процентів строк розміщення депозитного сертифіката починається з дня надходження коштів від банку і закінчується в день, який передує дню погашення (дострокового погашення) депозитного сертифіката.

67. Депозитні сертифікати мають право обігу на відкритому ринку лише серед банків, а також можуть використовуватися як застава на міжбанківському кредитному ринку та за кредитами Національного банку.

Банки можуть проводити операції з депозитними сертифікатами як на позабіржовому ринку, так і шляхом участі в торгах депозитними сертифікатами, які проводяться на біржах, згідно з установленими ними правилами та відповідно до порядку, визначеного розпорядчим актом Національного банку.

68. Облік депозитних сертифікатів здійснюється в системі кількісного обліку СЕРТИФ відповідно до нормативно-правових та розпорядчих актів Національного банку з питань обліку та проведення операцій з депозитними сертифікатами Національного банку.

Бухгалтерський облік розміщених депозитних сертифікатів здійснюється відповідно до нормативно-правових актів та розпорядчих актів Національного банку з питань бухгалтерського обліку.

Глава 9. Проведення операцій з розміщення депозитних сертифікатів та їх погашення

69. Національний банк здійснює операції з розміщення депозитних сертифікатів з такою періодичністю: щоденно – депозитні сертифікати до наступного робочого дня (овернайт); щотижня шляхом проведення кількісного або процентного тендера з розміщення депозитних сертифікатів – депозитні сертифікати строком до 14 днів.

Національний банк залежно від ситуації, що склалася на грошово-кредитному ринку, та стану ліквідності банків може оголошувати позачергові тендери з розміщення депозитних сертифікатів строком до 90 днів, про що повідомляє банкам за допомогою засобів системи електронної пошти та на сторінці Офіційного інтернет-представництва.

70. Національний банк надсилає за допомогою засобів програмно-технологічного забезпечення та розміщує на сторінці Офіційного інтернет-представництва інформацію про проведення:

- 1) операцій з розміщення депозитних сертифікатів овернайт;
- 2) кількісного або процентного тендера з розміщення депозитних сертифікатів з визначенням або загального обсягу залучення коштів від банків та/або процентної плати за них, або без визначення таких параметрів.

71. Банк може протягом будь-якого робочого дня тижня до визначеного часу подати до Національного банку заявку на участь у проведенні:

- 1) операції з розміщення депозитних сертифікатів овернайт;
- 2) оголошеного тендера (черговому та/або позачерговому) із розміщення депозитних сертифікатів.

Заявки, які надійшли пізніше визначеного часу, не приймаються, за винятком причин технічного характеру.

Національний банк за необхідності вилучення надлишкової ліквідності банків може прийняти рішення щодо допуску до участі в проведенні операції з розміщення депозитних сертифікатів овернайт/тендері з розміщення депозитних сертифікатів заявок банків, які надійшли після визначеного часу, що не призводитиме до зміни результатів вже задоволених заявок банків.

72. Прийняття заявок від банків на участь у проведенні операції з розміщення депозитних сертифікатів овернайт/тендері з розміщення депозитних сертифікатів, їх розгляд і надсилання банкам повідомлень про їх задоволення здійснюються Національним банком протягом одного робочого дня.

73. У разі проведення процентного тендера з розміщення депозитних сертифікатів з оголошенням загального обсягу коштів, що залучаються Національним банком, без визначення ціни їх залучення банки самостійно пропонують суму та процентну ставку, за якими вони погоджуються вкласти кошти в депозитний сертифікат. Процентна ставка зазначається з точністю до двох знаків після коми. Банк може подати декілька заявок на участь у процентному тендері з розміщення депозитних сертифікатів із зазначенням різних процентних ставок.

Національний банк на підставі заявок на участь у процентному тендері з розміщення депозитних сертифікатів, а також урахуваючи оперативний моніторинг процентних ставок на міжбанківському кредитному ринку, самостійно визначає граничну процентну ставку для залучення коштів і здійснює розміщення депозитних сертифікатів у межах оголошеного обсягу на цей тендер, починаючи з найменшої процентної ставки.

Якщо оголошений обсяг залучення коштів менший, ніж сума коштів, зазначених у заявках банків з однаковою процентною ставкою (або граничною процентною ставкою), то розміщення депозитних сертифікатів здійснюється пропорційно між цими банками з округленням до більшого цілого.

74. Національний банк у разі проведення кількісного тендера з розміщення депозитних сертифікатів з оголошенням обсягу залучення коштів розміщує депозитні сертифікати серед банків пропорційно до поданих заявок.

75. Банк у день отримання повідомлення про задоволення заявки банку на участь у проведенні операції з розміщення депозитних сертифікатів овернайт/тендері з розміщення депозитних сертифікатів перераховує відповідну суму коштів на рахунок у Національному банку до часу, що зазначений у повідомленні Національного банку.

Національний банк у разі неперерахування банком у день задоволення заявки на участь у проведенні операції з розміщення депозитних сертифікатів овернайт/тендері з розміщення депозитних сертифікатів, коштів за придбані депозитні сертифікати (за винятком причин технічного характеру) надсилає банку письмове застереження, а в разі повторного протягом трьох наступних місяців, неперерахування коштів накладає штраф у розмірі 0,1 % від суми, зазначеної в повідомленні про задоволення заявки банку.

76. Право власності на депозитний сертифікат виникає в банку з часу зарахування оплаченої кількості депозитних сертифікатів на рахунки власників у системі кількісного обліку СЕРТИФ. Підтвердженням права власності на депозитний сертифікат є виписка з рахунку банку в системі кількісного обліку СЕРТИФ, яку Національний банк надає власнику депозитного сертифіката.

77. Національний банк здійснює погашення депозитних сертифікатів шляхом перерахування на кореспондентський рахунок банку суми вкладу і процентів за ним на дату погашення відповідно до строків та умов, передбачених для розміщення депозитних сертифікатів.

Якщо дата погашення депозитних сертифікатів припадає на неробочий день, то операції з погашення депозитних сертифікатів здійснюються наступного робочого дня.

78. Погашення депозитних сертифікатів у системі кількісного обліку СЕРТИФ відбувається відповідно до реєстру власників депозитних сертифікатів.

79. Національний банк у разі суттєвої зміни ситуації може приймати рішення про дострокове погашення депозитних сертифікатів, про що інформує власників депозитних сертифікатів.

80. Банк має право ініціювати дострокове погашення депозитного сертифіката шляхом повідомлення Національного банку. Національний банк сплачує банку проценти за достроково погашеним за ініціативою банку депозитним сертифікатом із розрахунку 20 процентів від розміру оголошеної/запропонованої банком на тендер процентної ставки за таким депозитним сертифікатом, визначеної з точністю до двох знаків після коми.

Розділ V. Операції з купівлі/продажу державних облігацій України

Глава 10. Загальні умови проведення операцій з купівлі/продажу державних облігацій України

81. Національний банк з метою регулювання грошово-кредитного ринку може здійснювати операції з купівлі/продажу державних облігацій України як на біржовому, так і позабіржовому фондовому ринку шляхом:

1) участі в біржових торгах, у тому числі шляхом проведення аукціонів з купівлі/продажу державних облігацій України;

2) укладення договору з банком на торговельному майданчику фондової біржі/позабіржовому фондовому ринку.

82. Національний банк проводить операції з купівлі/продажу державних облігацій України на біржовому ринку згідно з правилами, установленими фондовими біржами, що офіційно зареєстровані відповідно до законодавства України та відповідають таким критеріям:

1) фондова біржа уклала з Національним банком договір про участь Національного банку в торгах державними облігаціями України на фондовій біржі;

2) фондова біржа має технічні можливості та програмне забезпечення для належного проведення операцій з купівлі/продажу державних облігацій України.

83. Національний банк здійснює розрахунки за результатами операцій з купівлі/продажу державних облігацій України в порядку, установленому нормативно-правовими актами з питань депозитарної та клірингової діяльності, на підставі інформації, що подається Розрахунковим центром з обслуговування договорів на фінансових ринках.

84. Договір щодо купівлі/продажу державних облігацій України є виконаним за умови проведення грошових розрахунків у порядку, установленому нормативно-правовими актами з питань депозитарної та клірингової діяльності.

Глава 11. Порядок здійснення операцій з купівлі/продажу державних облігацій України шляхом участі в біржових торгах

85. Національний банк у разі потреби регулювання грошово-кредитного ринку шляхом участі в біржових торгах:

1) подає на фондові біржі заявки на купівлю/продаж державних облігацій України із зазначенням основних параметрів щодо їх купівлі або продажу;

2) виступає ініціатором аукціонів з купівлі/продажу державних облігацій України, що проводяться на фондових біржах.

Національний банк подає заявки або ініціює аукціони на торговельних майданчиках двох фондових бірж, які відповідають вимогам пункту 82 глави 1 цього розділу та обсяги торгів державними облігаціями України яких за результатами здійсненого Національним банком моніторингу є найбільшими протягом останніх шести календарних місяців. Обсяг заявок з купівлі/продажу державних облігацій України розподіляється рівними частинами між такими фондовими біржами.

86. Національний банк може змінювати свої заявки на купівлю/продаж державних облігацій України, подані на фондові біржі, протягом операційного дня проведення біржових торгів.

87. Національний банк шляхом участі в біржових торгах може здійснювати операції двостороннього котирування державних облігацій України.

Національний банк у разі прийняття рішення про проведення операцій двостороннього котирування здійснює продаж державних облігацій України, що є в портфелі Національного банку, з обов'язковою гарантією їх викупу у власників за визначеною ціною.

Національний банк установлює періодичність викупу державних облігацій України протягом часу їх обігу поза Національним банком, про що повідомляє банки.

Глава 12. Порядок проведення операцій з купівлі/продажу державних облігацій України шляхом укладення договорів з банком без участі в біржових торгах

88. Ініціатором проведення операції з купівлі/продажу державних облігацій України шляхом укладення договорів без участі в біржових торгах є сторона, зацікавлена в терміновому проведенні такої операції.

89. Національний банк у разі звернення банку про проведення операції з купівлі/продажу державних облігацій України приймає рішення щодо можливості проведення такої операції, виходячи зі стану грошово-кредитного ринку.

90. Національний банк залежно від умов, зазначених у зверненні банку щодо проведення операції з купівлі/продажу державних облігацій України без участі в біржових торгах, укладає договір на позабіржовому фондовому ринку або на торговельному майданчику зазначеної банком фондової біржі, з якою Національний банк уклав відповідний договір про участь у торгах державними облігаціями України.

Розділ VI. Відповідальність, контроль та інші положення

Глава 13. Відповідальність та контроль

91. Відповідальність за несвоєчасне повернення коштів за операціями з рефінансування/прямого репо та сплату процентів/процентного доходу за ними, невиконання або неналежне виконання умов генерального кредитного договору/генерального договору репо покладається на банк.

92. Відповідальність за несвоєчасне перерахування або неперерахування коштів за результатами проведення операції з розміщення депозитних сертифікатів овернайт/тендера з розміщення депозитних сертифікатів покладається на банк.

93. Відповідальність за достовірність наданої банком відповідно до цього Положення інформації та відповідність її вимогам законодавства України, у тому числі нормативно-правовим актам Національного банку, а також за повноваження осіб, які підписують усі документи, що подаються банком до Національного банку відповідно до цього Положення, покладається на банк.

94. Контроль за своєчасним поверненням коштів за операціями з рефінансування/прямого репо та сплатою процентів/процентного доходу за ними, а також за виконанням усіх умов укладених генеральних договорів покладається на Національний банк.

95. Національний банк у разі зменшення справедливої вартості предмета застави за кредитом рефінансування з урахуванням коригуючих коефіцієнтів нижче, ніж установлений граничний рівень зменшення обсягу заставлених активів (майна) виставляє вимогу до банку щодо необхідності надання додаткових активів (майна) або часткового дострокового погашення кредиту рефінансування пропорційно обсягу зменшення справедливої вартості предмета застави.

Національний банк у разі невиконання банком вимоги щодо надання додаткових активів (майна) у заставу за кредитом рефінансування або часткового дострокового його погашення застосовує переважне і безумовне право щодо списання в безспірному порядку коштів в обсязі, що перевищує справедливую вартість застави (з урахуванням коригуючих коефіцієнтів), керуючись статтею 73 Закону України “Про Національний банк України”.

96. Національний банк у разі невиконання або неналежного виконання банком зобов'язань, передбачених генеральним кредитним договором та генеральним договором репо, у перший робочий день, що настає за днем закінчення строку виконання банком зобов'язань за операціями рефінансування/прямого репо, забезпечує:

- 1) віднесення цієї заборгованості на рахунки з обліку простроченої заборгованості та прострочених нарахованих доходів;
- 2) надсилання банку вимоги про необхідність сплати простроченої заборгованості банку.

97. Національний банк з наступного календарного дня, що настає за днем невиконання банком зобов'язань, нараховує пеню в розмірі 0,1 процента від суми простроченої заборгованості за кожен день прострочення, але не більше подвійної облікової ставки Національного банку, що діяла в період прострочення виконання зобов'язання.

Нарахування пені припиняється на наступний день після виконання банком простроченого зобов'язання або через шість місяців із дати, коли зобов'язання мало бути виконано.

98. Національний банк, керуючись статтею 73 Закону України “Про Національний банк України”, у разі невиконання або неналежного виконання банком вимоги Національного банку щодо сплати у визначений строк простроченої заборгованості банку застосовує переважне і безумовне право щодо списання в безспірному порядку заборгованості з рахунків банку.

99. Національний банк, якщо немає (недостатньо) коштів на кореспондентському рахунку банку, уживає заходів щодо задоволення в повному обсязі своїх вимог за операціями з рефінансування/прямого репо відповідно до вимог законодавства України (у тому числі статті 73 Закону України “Про Національний банк України”), укладених генеральних договорів, а також здійснює відчуження активів (майна), що перебувають у заставі як забезпечення вимог Національного банку або переводить їх у свою власність та задовольняє вимогу в обсязі, необхідному для погашення наявної заборгованості банку перед Національним банком, за рахунок реалізації заставлених активів (майна), набуття їх у власність або погашення.

Набуття у власність предмета застави/операції здійснюється Національним банком за справедливою вартістю на дату набуття у власність (із заокругленням до більшого цілого).

Здійснення заходів із реалізації та/або переведення у власність предмета застави/операції не виключає можливості безспірного списання коштів з рахунків банку до повного погашення всієї заборгованості банку, у тому числі і в разі нестачі коштів, одержаних від реалізації та/або переведення у власність предмета застави/операції для погашення заборгованості банку.

100. Якщо кошти, одержані від реалізації предмета застави/операції або погашення депозитних сертифікатів, перевищують заборгованість перед Національним банком, то сума перевищення перераховується на кореспондентський рахунок банку.

101. Національний банк у разі невиконання умов генерального кредитного договору або генерального договору репо ініціює дострокове повернення банком усіх коштів, отриманих ним за операціями рефінансування/прямого репо та застосовує переважне і безумовне право щодо списання в безспірному порядку цих коштів з рахунків банку та має право реалізувати/набути у власність заставлені банком активи (майно).

Глава 14. Інші положення

102. Посадова особа, яка згідно з наказом Національного банку про розподіл функціональних обов'язків здійснює загальне керівництво та контролює діяльність підрозділів, пов'язану з регулюванням грошово-кредитного ринку, приймає рішення про проведення активних і пасивних операцій Національного банку, пов'язаних з регулюванням грошово-кредитного ринку, їх обмеження з урахуванням ситуації, що склалася на грошово-кредитному ринку, та здійснення операцій з купівлі/продажу державних облігацій України.

103. Облігації зовнішньої державної позики України як забезпечення виконання зобов'язань за кредитами рефінансування використовуватимуться в міру врегулювання питань, пов'язаних з установами Національним банком кореспондентських відносин з іноземними депозитаріями та можливістю отримання інформації про стан рахунку в цінних паперах банку-позичальника.

Директор Департаменту
відкритих ринків

С. В. Пономаренко

ПОГОДЖЕНО
Заступник Голови
Національного банку України
_____ О. Є. Чурій
(підпис)
_____ 2015 року
(дата)